

Прайдзісьвет

Рыгор Барадулін

Ад мамы памятаю: „Сьвет хітрасьцю *пройдзеш* — назад ня вернешся“.

Прайдзісьвет — кажуць на чалавека, які любіць ашукаць, абхітрыць, збрахаць, нагаварыць сем бочак арыштантаў, шмат абяцаць, але нічога ня спраўдзіць.

Раней часьцей ужывалася слова *пройда*, *прайдоха*. Чытаем у краёвым слоўніку Ёсходняй Магілёўшчыны Бялькевіча: „Ой, *пройда* геста баба!“. У слоўніку беларускае мовы Насовіча: „Гэты *пройда* ўсё знаіць. Глядзі, не кажы нічога нашаму *пройду!*“.

Пройда яшчэ і ў значэньні „ня так перакажа“ і „прадасьць“. Зноў жа ў слоўніку Насовіча таксама пасля *пройды* стаіць слова *прайдзі-сьвет*. Праз злучок напісана. І даецца тлумачэньне: „вопытны хітрэц, *прайдоха*“ — „*Прайдзі-сьвета* гэтага нічым не спанталычыш, не спаймаеш“.

Самыя выбітныя беларускія майстры прыгожага пісьменства ўжывалі і ўжываюць слова *прайдзісьвет* з адмоўным адценьнем. Апошнім часам слова *прайдзісьвет* крыху пацесьнена словам *прахвост*. *Прахвост* ад нямецкага „*des Profoss*“ — асоба на вайсковых караблях, якая сочыць, каб пільнаваліся статуту, і карае парушальнікаў.

Адно слова цягне за сабою цэлы куст словаў. Блізкае да *прайдзісьвета* слова „баламут“. Цікава, як мяне заўсёды папраўляла мама: „не баламут, а баламут“ — гэта той, хто белае муціць.

Прыблуда

Павал Марціновіч

Назоўнік *прыблуда*, бясспрэчна, славянскі. Як і бальшыня саміх *прыблудаў*, што стала апекаваліся на Беларусі мас-мэдыямі, асьветаю, кнігадрукаваньнем, войскам, бясьпекаю, міліцыяй.

На схіле стагодзьдзя мы перажываем зорны час *прыблудаў*. „*Прыблуды* зпад Нявы крывавай“, — пісаў нацыянальны прарок.

Слова гэтае, аднак, напаяўлегальнае. Рэпарцёр не ўжыве яго ў „Панараме“. *Прыблуда* ў тэлеэтэры ці ня выкліча нацыяналістычных асацыяцыяў, любы намёк на чужынскае нахабства — як жаба ў горле для тых, у каго на Беларусі рэальная ўлада.

Улада, што й сама прыблудка, *прыблудзіла* да гэтых асобаў выпадкова. Як дурныя і, апроч таго, чужыя грошы. Улада не тубыльцаў, улада *прыблудаў*.

Прыватнік

Рыгор Барадулін

Лацінскае слова *privatus* — *прыватны*, неафіцыйны, пазбаўлены пасады, асаблівы, асабісты, хатні. Адсюль і *прыватнік* — самастойны, самавіты, прадпрыемец, гандляр, спэц у любой прафэсіі, які не зьвязаны зь якім бы там ні было прадпрыемствам, зь дзяржаўнай службай.